

חודש השוון
גלוץ 227
הזכות
החודש

מרתבי שלום

גלוץ לעידוד משתתפי
'סמא דהיי' בהקלו
הישיבור, וזהבולים

עושה שלום

זיתור לחיים

גגות רעפים אדומים, שדות תפוחי אדמה, סוסים באורווה. עיירה פולנית קטנה ושקטה.

החיים היהודיים התנהלו על מי מנוחות, ספוגים בהילה של קדושה, מתגבהים טפח מעל שבילי העפר הבוציים. הגויים היו מתגוששים כבהמות, שותים עד שכרה, מכים בבני ביתם האומללים ומתגוללים בעפר בזוהמתם... היהודים היו נבדלים מהם, חיייהם נעים סביב בית הכנסת שבמרכז העיירה. היו אלו יהודים של צורה, יהודים שהשכימו לתפילה עם עלות השחר בטרם החלו את יומם. יהודים שהדרת פניהם ענתה בהם, יהודים שאמונה לוחטת יקדה בנשמתם. הם גרו בעיירה הפולנית הקטנה, ולא חדלו מלחלום על המשיח ועל בית המקדש. חיו בין גויים, אבל חיייהם היו קודש לה'.

בעיירה הזו נולד אבא שלי.

שלושה ילדים קטנים היו לר' שכנא בבית כפרי מוקף חצר. לול תרנגולים היה מקור הפרנסה של המשפחה, ור' שכנא היה משכים קום כדי לאסוף את הביצים שהטילו התרנגולות.

בוקר אחד הבחין ר' שכנא שהלול אינו הומה כתמיד. אותן תרנגולות, אותם קרקורים, אולם משהו בכל זאת חסר... החשש התחיל להלום בליבו של ר' שכנא, והוא עבר מקצה הלול אל קצהו, סופר את תרנגולותיו אחת לאחת.

טביעת העין שלו הייתה נכונה. עשר תרנגולות נעלמו באופן מסתורי.

'טורף הגיח מהיער', העלה ר' שכנא את ההשערה הפשוטה, שהייתה אימתם של כל כפריי הסביבה. ליבו התמלא חמלה על היצורים האומללים, שמן הסתם נפלו בכפו של בעל החיים הדורסני. הביט כה וכה, בחן את השביל היוצא מהחצר, אולם עקבות של דם לא מצא...

המשך »

דבר השלום

לוותר?! להבליג?! למחול?! למה?

הרי זה מגיע לי, אני הצודק לפי כל הנתונים.

זה שלי וזו זכותי...

לפני פחות מחודש עמדנו כולנו, בכינו והתחננו. שנת תשפ"ד חלפה עברה לה, ושק ענק של חובות עמד מאחורינו; ואנו ביקשנו, "אבינו מלכנו מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו".

אכן, אנחנו אשמים, אבל בכל זאת מחוק ברחמיך הרבים, סלח ומחל, אל תמצה עימנו עומק הדין.

ברוך ה' עברנו את יום הכיפורים ואנו סמוכים ובטוחים כי הקב"ה, קל רחום וחנון, שמע לתפילתנו וטיהר וניקה אותנו מעוונותינו הרבים. "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי..."

אך כל זה מחייב אותנו, האם גם אנחנו מוחלים או חלילה מקפידים על כל דבר קטן ועומדים על שלנו. רק רחל אימנו אשר הבליגה, ויתרה ומסרה נפשה למען אחותה זכתה לקבל את ההבטחה של, "מנעי קולך מבכי ועינייך מדמעה וכו'". כולנו מצפים וממתנים ל"ושבו בנים לגבולם", בזכות הוויתור, בגלל הוויתור.

נכון. אתה ודאי צודק. אבל אם תבין את ההזדמנות הנפלאה והרווח העצום שהוויתור גורר בעקבותיו, לא תוותר על הזכות לוותר, כי מגיע לך לוותר.

משפט שלום

שאלה מעשית לרובין הדומדים

תשובות לשאלה ניתן לשלוח לדוא"ל: m025379111@gmail.com או לפקס: 02-6506107 עד * לחודש. התשובות הנבחרות יפורסמו בס"ד בגליון הבא.

מותר לשקר

שעת בין הסדרים. כמה בחורים עמדו ושוחחו ביניהם על דא ועל הא, באמצע עלה שמו של אחד הבחורים בישיבה, וזאב נכשל ודיבר עליו לעין כול דברי גנאי חמורים. יהודה, שהיה שותף לשיחה, ידע בבירור שדברי זאב אמיתיים הם, אך נחרד ונזדעזע איך הוא מספר זאת בשלוות נפש ברבים בלי שום היתר. יהודה ידע שאם יעמוד ויכחיש את דברי זאב יתבטלו דברי זאב ולא יאמינו לו, אך נפשו בשאלתו, האם צריך או מותר לשקר כדי להציל את חברו מגנאי אמיתי?

פנימה געשו הלבבות, מתאמצים להרגיע את סערת הנפש, לגייס כוחות על אנושיים כדי לעמוד בניסיון הקשה והבלתי אפשרי הזה.

פתיתים צחורים הסתחררו בחצר שלהם, נחתו על השביל, נחתו על גג הרעפים של חצ'קל השכן. הוי, חצ'קל! לרגע אחד חולפת במוחו של שכנא המחשבה הפשוטה וההגיונית: להעניש את הגנב! להחזיר את הגזלה! בוער בו הרצון לקום ולצעוק, לזעוק, להוקיע את הגולן המחוץ, סוף גנב ל... ברגע השני מתחלף הכעס בצמרמורת, קור זוחל בעצמותיו של שכנא והוא נרעד למחשבה כי יאלץ לשלוח אצבע מאשימה למול פניו המוריקות מבושה של שכנו, לתבוע אותו, לביישו ברבים.

בוקה ומבולקה, כעס ורחמים, טינה והבנה. שכנא כועס על חצ'קל, הוא כה פגוע. אולם גם ברגעי אין האונים הללו, יודעת נפשו כי לעולם לא יעשה כדבר הזה. לעולם לא יוציא דיבתו של יהודי, גם אם יעלה הדבר בדמים מרובים. לעולם! לעולם!!!

הוא נועץ מבט באופק הכהה, שטרם עלה בו עמוד השחר, מתאמץ להגיע לכלל החלטה. עוד מעט יאיר היום, והוא יצטרך לצאת לתפילה בבית הכנסת. הוי... שכנא מרגיש כי אין בו כוחות הנפש להביט בפניו של חצ'קל הלזה, אינו מסוגל להתפלל עימו בצוותא, להשיב לברכת השלום שלו.

מן החדר השני עולים קולות נשימותיהם הרגועות של הילדים. הם נמים בשלווה, אינם מודעים לרגעים הנשגבים, להחלטות הרות הגורל שעתידות ליפול במהלך הלילה.

באותו רגע הבלית במוחה של הרעיה הצדקנית רעיון נועז. רעיון שלעולם לא הייתה מאמינה כי תהיה מסוגלת לו. מחשבה בלתי אפשרית, ששאיפות טהורות ומידות נעלות הולידו אותה, וכוחות נפש איתנים נדרשו כדי להוציא אותה אל הפועל.

"עלינו לעזוב את הכפר", לאטה בקול מרוסק, דמעות בעיניה, "לברוח!" שכנא הביט ברעייתו כלא מאמין. האומנם?? הנטרפה עליה דעתה? לברוח כגנבים?

בית חמים, חצר גדולה, לול תרנגולים... לקום ככה ולברוח? הכפר שנולדנו בו, בית הכנסת, החברים, את הכול לעזוב ולצאת אל הבלתי נודע?

אולם הוא שותק, מחריש. אין בפיו פתרון טוב יותר.

כשהחלו קרקורים של שחר להישמע מהלול, נפלה ההחלטה הגורלית בבית הקטן. החלטה ששני אנשים נאצלים הגיעו אליה לאחר מסלול של יזע ודמעות. החלטה שכולה התגברות על המידות, עוצמה המדרבנת להתרחק ממקום שעלול להביא לידי ניסיון. החלטה נאצלת של ותרנות, שהולידה את היכולת לקום ולברוח ממקום סכנה.

מכרו את הבית, מכרו את לול התרנגולים. ארזו בבהילות מעט מיטלטלין, ובהפלגה הראשונה עזבו את ארצם ואת מולדתם, יצאו לארץ לא נודעת.

לא קל היה באותם ימים המסע באונייה. בשביל משפחה מטופלת בילדים היה זה אפילו קשה מנשוא, אולם שכנא ואשתו היו שלמים בנתיב הבריחה שלהם ועמדו בגבורה בתלאות ובטלטלות. מחלת ים פגעה בהם, הילדים הרבו לבכות ולהקיא, אבל רוחם האיתנה של גיבורי הנפש לא נשברה. הניסיון הגדול היה מאחוריהם, לעומתו התגמדו הקשיים האחרים.

המשך בעמוד גב

בבוקר הבא היה הלול של סבא שכנא שקט עוד יותר, והוא ספר אחת עשרה תרנגולות שנעלמו... בלילה

השלישי לא הצליח ר' שכנא לעצום את עיניו. הוא התהפך מצד לצד, מדמה לראות תרנגולים זבי דם. עם שחר ספר בלב הולם את התרנגולים, מגלה שהתיאבון הלילי ממשיך להתגבר, ומקומם של שנים עשר בעלי כנף נפקד.

שוב ושוב ניסה לתור אחר סימני מאבק, עקבות של דם המובילים אל היער, ולשווא...

החורף האירופאי היה בעיצומו, כפור עטף את בתי העיירה, אולם לול התרנגולים היה מקור הפרנסה של העוללים שלו, ור' שכנא ידע כי עליו לחשוף את הגנב המסתורי. הוא

התעטף במעיל הכפרי המסורבל שלו, חבש כובע פרווה לראשו והתחבא מאחורי שיחים עבותים בפנית החצר, ממתין לראות... הקור היה מקפיא עצמות, מתחת לאפס. יללות תנים הדהדו מן האופק, מתגלגלות על פני השדות, אולם שכנא היה איתן בדעתו, נחוש לגלות את החמסן הזומם לעשוק את פת לחמו.

פתאום נשמע רחש קל מכיוון השער. ר' שכנא נדרך, חידד את חושיו, עצר נשימתו.

ראשית הבחין במגפי איכרים גדולות, אחר בגוף נמוך קומה, מסתנן דרך הגדר ו... נוטל תרנגול אחר תרנגול. נוטל ומחביא תחת מעילו הגדול. ירח של אמצע החודש הבלית לרגע מבעד לעננים, ור' שכנא נשך בכוח את שפתיו שלא תפרוץ מהן זעקה: היה זה חצ'קל השכן.

חצ'קל!

חצ'קל גונב!!!

שלוש פעמים בכל יום הם נפגשים בבית הכנסת. גם בשיעורו של הרב יושבים יחד, מנסים להבין את הרש"י ואת ה'תוספות'. הנשים ידידות נאמנות, נושאות יחדיו את הבצק לתנורו של האופה. וילדי שתי המשפחות משתובבים בחצר הגדולה, משחקים בצוותא מיום שלמדו ללכת. חצ'קל. מי היה מאמין כזאת על חצ'קל??

גשם החל לרדת, מלווה בפתיתים רכים של שלג, ור' שכנא כשל אל הבית, אפוף בבליל תחושות של זעם,

כאב ותסכול. 'למה הוא גונב לי את הפרנסה', בכה שכנא בליבו, 'איך אינו מתבייש להושיט אליי לשלום את הדי, הנשלחת במועל ופוגעת ברכושי...'

הדמות העטופה במעיל נעלמה מעבר לגדר, נוטלת עימה את השלל היומי. וסבא ר' שכנא המשיך להביט אל האופק הכהה, חש כי אין בליבו אף לא טיפה אחת של הסכמה עם המעשה המחפיר. 'אם היה נגיש ומספר על קשיי הפרנסה שלו, הייתי עוזר לו בנפש חפצה', המשיך להרהר, מסרב להבין את התנהגותו הבלתי נסבלת של השכן, 'מתבייש לבקש, אבל לא מתבייש לגנוב'.

רעייתו נבהלה ממראה פניו של בעלה ונסוגה לאחור. תלתה בו עיניים מצועפות, מבינה כי משהו נורא התרחש בחצר שלהם, משהו מבעיית, מצמרר... הוא צנח אל הכורסה הרכה, הליט פניו בידיו ובכה כילד.

ליל שימורים היה אותו לילה בבית הכפרי הקטן של ר' שכנא. בחוץ השתוללה הרוח, מעיפה פתיתי שלג צחורים במחול מתמשך. בבית

כאשר שמעתי את ויתורה הגדול של האישה השבורה הזאת, דעתי כי נושענו והקב"ה ודאי יצילנו.

(מוח ולב)

המוותד מאושד

בזקנותו של ה'חפץ חיים' הלך פעם ביום חורף גשום מביתו אל בית המדרש. באותם ימים לא היו הדרכים סלולות וכבושות כמו בימינו, ובימי הגשמים הפכה האדמה להיות בוצית ומלאה ברפש. היו התושבים מניחים קורות עץ ארוכות לאורך הרחוב ופוסעים עליהן, ואף החפץ חיים הלך באותו יום על קורה מעין זו. לפתע, הגיע מולו קצין נוכרי צעיר שפסע בכיוון ההפוך של הרחוב, וכיוון שהקורה לא הייתה רחבה דיה כדי מעבר של שני אנשים, ירד החפץ חיים מהקורה והמתין עד שעבר הקצין לפניו. הלה התפעל מאוד מהיהודי הזקן שפינה לו את הדרך, ובעת שעבר על פניו קרא לעברו: "אתה תחיה עוד שנים רבות בגלל מידת הוויתור שלך, מתוך רוגע נפשי מופלא".

ואומנם, החפץ חיים הפליג בזקנה עד גיל תשעים וארבע שנים, והרופאים שבדקוהו בזקנותו אמרו כי ליבו פועם באופן תקין כמו של ילד בן תשע שנים בלבד.

(מידות טיש פרשת ויצא)

הוויתור שהציל

בעת המאורעות בירושלים בשנת תשכ"ז הצטופפו רבים מתושבי שכונת בית ישראל בירושלים במקלטה של ישיבת מיר. הפגזים התעופפו בתכיפות, ברד של עופרת לוחטת ירד על בתי ירושלים, והסכנה הייתה מוחשית ומשתקת. בניינים רבים ספגו פגיעה ישירה של פגזים, והפחד אחז בכל יושבי המקלט. לפתע נשמעו הדי פיצוצים קרובים ויושבי המקלט נאחזו בעתה והחלו לקרוא בקול רם, "שמע ישראל". ואחרים אף החלו למלמל וידוי טרם יעלו השמימה.

בין השוהים במקלט היה גם ר' חיים שמואלביץ, והיושבים החלו לבכות לפניו כי יתפלל בעבורם ויורה להם מה לעשות כדי להיחלץ מהסכנה. אולם ר' חיים הרגיעם באומרו כי הצלתם קרובה. לא עברה שעה ארוכה והקולות נדמו, השקט חזר לאזור כולו וכולם נשמו לרווחה. "יודעים אתם מדוע נושענו?" שאלם ר' חיים, והשיב, "לא רחוק ממני ישבה אשה גלמודה שבורת לב, שבעלה עזב אותה לפני שנים רבות והותיר אותה עגונה לבדה, וחייה קשים ומרובים תלאה וצרה. בזמן ההפגזה הכבדה שמעתיה צועקת לה' ומבקשת להציל אותה ואת כל היושבים במקלט בזכות זה שהיא מוחלת לכל מי שהציק לה וגרם לה רעה בחייה, ואף לבעלה שזנח אותה והותירה לבדה".

אוצר השלום

פנינים מובהרות
מגדלי ישראל

בשר ודם עפר ואפר לא קנאתי לצרה שלי ולא הוצאתיה לבושה ולחרפה, ואתה מלך חי וקים, רחמן, מפני מה קנאת לעבודת כוכבים שאין בה ממש, והגלית בני ונהרגו בחרב ועשו אויבים בס כרצונם! מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא ואמר, בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, הלא הוא דכתיב (ירמיה לא, יד): כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו. וכתוב (ירמיה לא, יד): כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך וגו', וכתוב (ירמיה לא, יד): ויש תקוה לאחריהן נאם ה' וישבו בנים לגבולם.

(מדרש רבא איכה פתיחתא רבתי כד)

התרן בתוך ביתך

לימדה אותך התורה שתהא ותרן בתוך ביתך. נשפך יין הווי ותרן – להנחיל אוהביי יש. נשפך שמנך – ואוצרותיהם אמלא, נקרע כסותך – ימלא ה' כל משאלותיך. שתהא ותרן עם בני ביתך בענייני ממון, ואל תטיל אימה יתרה בעבור כך, כגון כאשר נשפך יין או שמנך.

(במדבר רבה)

רפואה לנפש

למה תסבול ייסורים בעולם הזה, ובעולם הבא גיהינום על עוונותיך? טוב לך אם תסבול חרפת אנוש ולא תענהו. ותשמח בייסורים אלה, כי רפואה הם לנפשך, וזרח בחושך אורך.

(ר' אלעזר אזכרי)

הזכות שתביא את הגאולה

באותה שעה קפצה רחל אימנו לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה, 'ריבוננו של עולם, גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתרה ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים והגיע זמן נשואי לבעלי, יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והקשה עלי הדבר עד מאד כי נודעה לי העצה, והודעתי לבעלי ומסרתי לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאותי ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתי לאחותי כל הסימנים שמסרתי לבעלי, כדי שיהא סבור שהיא רחל וכו' וגמלתי חסד עמה, ולא קנאתי בה ולא הוצאתיה לחרפה. ומה אני שאני

מבית מכון 'פלאי התורה'
שע"י הגה"ח ר' דוד
נתנאל שווארץ שליט"א

באיזה אופן היה מותר לקבל רכילות בזמן חז"ל, ואילו בזמננו אסור לקבל רכילות אף באופן זה?

מקורות:

ספר חפץ חיים הלכות רכילות כלל ו.

החידה הקודמת:

חידה – איך ייתכן: אדם שבמשך השנה איחר במזיד כמה פעמים זמן קריאת שמע של שחרית, וביום כיפור עשה על כך תשובה כדת וכדין, ואף על פי כן אין יום כיפור מכפר עליו על עבירה זו?

להלן התמצית מבין עשרות

התשובות שהגיעו למערכת:

מדובר באופן שפגע בחברו ולא פייס אותו, דאז אין יום כיפור מכפר גם על העבירות שבין אדם למקום, וכגון זה שאיחר זמן קריאת שמע של שחרית במזיד, אין יום כיפור מכפר על עבירה זו, אף שעשה על זה תשובה כדת וכדין (שולחן ערוך או"ח סימן תרו סעיף א, ובברכי יוסף ופסקי תשובות שם).

תשובות ניתן לשלוח לפקס או
למייל הרשומים למטה.

« המשך מעמוד 2

מסביבם רק מים ושמיים, נעים ונדים על הגלים, רחוקים מהעולם. מנותקים מהחדשות המסעירות שהחלו לשטוף את אירופה בגלים סוערים, מקציפים, מתיזים ניצוצות של שנאה לכל עבר.

היטלר יימח שמו עלה לשלטון. האנטישמיות שהייתה חבויה במשך שנות דור החלה להרים ראש, מזרה אימים, נועצת שיניים. הם היו בעיצומו של מסע באוקיינוס הרחב, לא מודעים למתרחש בעולם שהלך ונצבע בצבעי ארגמן נועזים, רצחניים.

הספינה שבה עשתה המשפחה הנאצלת את דרכה לחופי מבטחים, הייתה מהאחרונות שהפליגו מאירופה הבוערת בטרם נסגרו השערים. סבא וסבתא עם שלושת ילדיהם הרכים הספיקו לברוח בזמן. הם ויתרו וברחו, ונפשם הייתה להם לשלל.

השאלה הקודמת:

מנחם מספר שהתקיעות אצלם בבית הכנסת לא עלו יפה, הבעל תוקע ניסה כמה פעמים והיה צריך לחזור שוב ושוב. לאחר זמן התחרט מנחם ואמר לעצמו: אוי! נכשלתי בעוון לשון הרע, הרי הוא מכיר את הבעל תוקע וזה גנאי עליו. האומנם זה לשון הרע?

לכבוד מערכת מרבים שלום, שלום רב

בדבר שאלתכם אם אדם נכשל בתקיעת שופר נקרא לשון הרע, יש לומר שאין זה לשון הרע, שהרבה פעמים, ומניסיון, זה לא נובע מחוסר ידע אלא מהתרגשות בלבד או ממתח איך יעברו התקיעות. וכבר ראינו בעלי תוקע מובהקים שהיו שנים שלא הצליחו, ואין זה חיסרון מהותי אלא תקלה טכנית בלבד. אולם אם מספר שהדבר נובע מזה שלא התכוון כראוי את ההלכות, זה לשון הרע. ומה שמבואר בהלכה שאם אדם לא מצליח בתקיעות יש בזה חיסרון בבעל תוקע, הכוונה כשהדבר לא עולה בידו מצד עצם התקיעה ולא מצד תקלות טכניות כשאדם מתרגש, מתוח וכדומה.

ש. מ. אשדוד

לכבוד מערכת מרבים שלום

דין סיפור צורת התקיעות שתקע התוקע ולא עלו לו יפה, מאחר שסיפור כזה גורם בוושה לתוקע, הרי שיש בזה סיפור גנות. ועוד, שדבר זה עלול לגרום לאנשים שישכנעו את הגבאים שלא לקחתו לשנים הבאות (אף אם בעיני הגבאים וחלק מהציבור היה נראה לא גרוע, יכולים לגרום לחץ בעקבות עוד פניות). ומאחר שהשואל אינו שואל כי אם בשביל התעניינות בעלמא ולא למטרות תועלת, ודאי דאסור (וכשיש לו נפקא מינא אם לקחתו לשנה הבאה יודיע ששואל לתועלת, ויהיה הדין על פי היתרים של תועלת. ואם יכול לבוא לשמוע בעצמו בלי לבקש לספר לו, אסור). ומצד שהדבר מפורסם בציבור, אף שכאן הוא דאפי תלתא ויותר, מכל מקום, אף היתר דאפי תלתא צריכים לו התנאים שהזכירם הח"ח בכלל ב ואף אחר התנאים אין הדבר מוסכם להיתר כמבואר שם.

ח. ז. בית שמש

לכבוד עורכי העלון הייחודי והנפלא מרבים שלום, שלום רב לאוהבי תורתך,

להלן תשובה לשאלה שהופיעה בגיליונכם האחרון. על פי רוב בעל תוקע שלא הצליח לתקוע כראוי, אין הדבר נובע מחוסר בקיאותו במלאכת התקיעה או מחוסר ידיעת ההלכה, אלא סיבות צדדיות שונות – כגון מתח, מאמץ, התרגשות יתר, חוסר כוח אחרי הרבה תקיעות ועוד כהנה וכהנה. דברים אלה הם סיבות טבעיות שעלולות ויכולות לקרות לכל אחד ואחד ואין כאן חשש לשה"ר.

בברכה מ. א. ירושלים